

Hedmarksskogbruket 1989

Utgitt av Kontaktutvalget for skogbruket i Hedmark

Nok et toppår i Hedmarksskogbruket

1989 markerer avslutningen av et 10 år med høy og stigende aktivitet i Hedmarksskogbruket.

Avvirkningen har økt jevnt opp mot rekordnivået i 1988 og 1989. De to siste årene er det avvirket mer enn det kvantum som er beregnet som et mål for en langsiktig jevn avvirkning.

Verdien av avvirkningen utgjør også i år nær 1 milliard kroner.

Sterk økning i tynning

Tynningshogstene, som skal bidra til å legge grunnlaget for den fremtidige verdiproduksjon, har økt med hele 66 % i forhold til 1988.

Det blir en utfordring for Hedmarksskogbruket at tynningshogstene utføres slik at de bidrar til å skape fremtidig kvalitetsskog, og at skogbestandenes stabilitet bevares.

Fare for skader på skogen

Dessverre har avsetningsproblemer for virket til treforedlingsindustrien ført til at betydelige kvanta nå må lagres i skogen, et forhold som gir grunn til bekymring når det gjelder faren for skader på tømmer og stående skog i året som kommer.

Høyt investeringsnivå

Investeringsarbeidene i skogbruket i fylket har nådd et nytt rekordnivå i 1989.

Et viktig tiltak som ungskogpleie har økt med over 50%. Utfra hensynet til flerbruk og miljø er det også verdt å registrere at ungskogpleie utført med kjemiske midler er redusert med 1/3, mens mekanisk/manuell ungskogpleie er økt med over 60 %.

Skogplantingen har økt med 10 %, og med en tilsvarende økning i 1990 vil det oppsatte mål være nådd.

Kvaliteten må bedres

Kvaliteten på skogkulturen er dessverre ikke alltid tilfredsstillende, og må vies større oppmerksomhet.

Økt utbedring av eldre veier

Når det gjelder skogsveibyggingen, er ombygging av eldre veier økt, mens omfanget av nyanlegg er litt redusert. Med de økende krav som stilles til veistandard, vil forbedring av det eksisterende veinettet bli en prioritert oppgave fremover.

Større oppmerksomhet omkring flerbruk og miljø

Innarbeiding av flerbrukensyn i skogbruket er tillagt økt vekt i 1989 både gjennom rådgivning og planlegging.

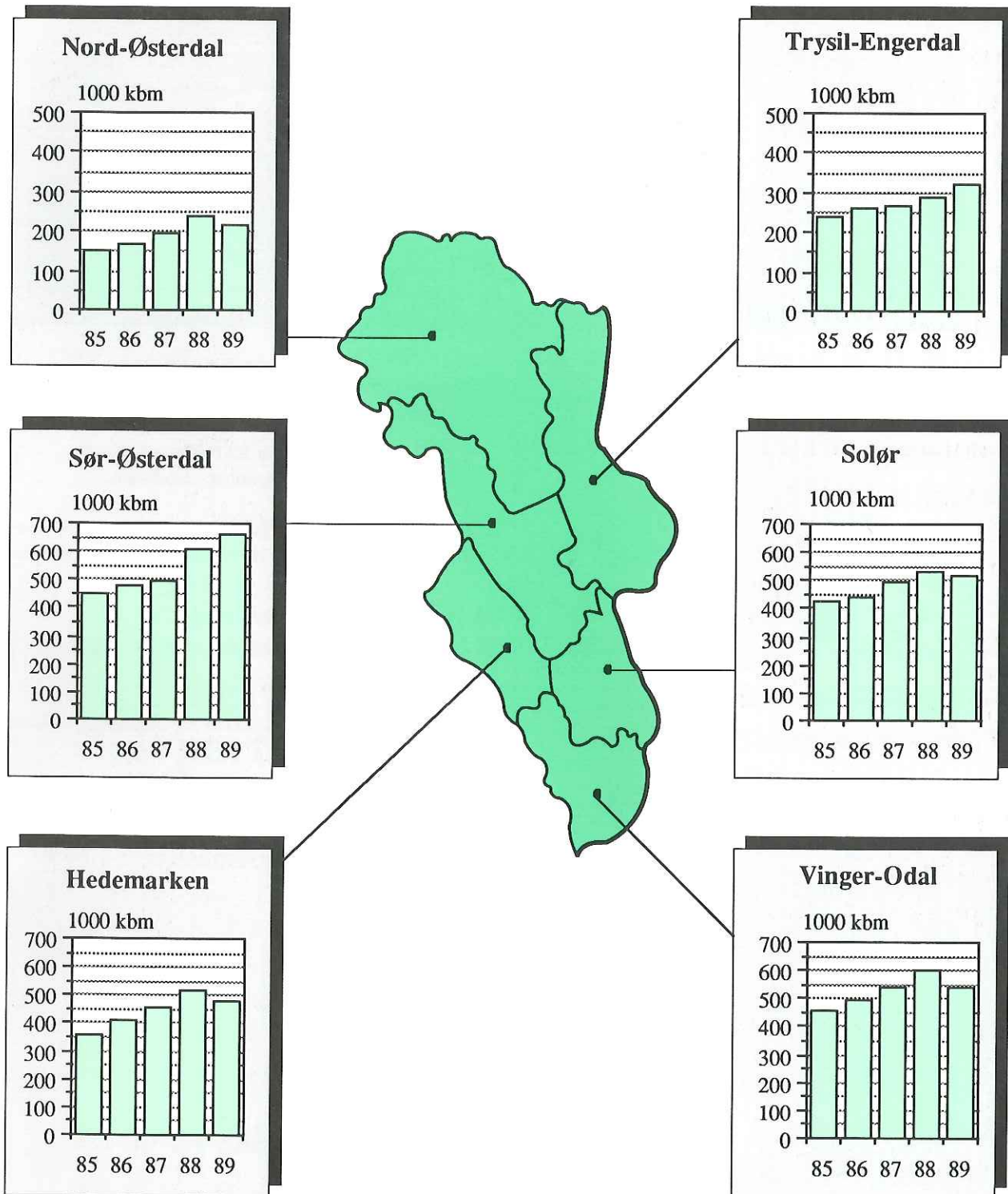
Målinger på ca 80 utvalgte felter (anlagt i 1988) tyder på at det ikke skjer noen merkbare endringer i skogens sunnhetstilstand fra ett år til et annet.

Kontaktutvalget for skogbruket i Hedmark

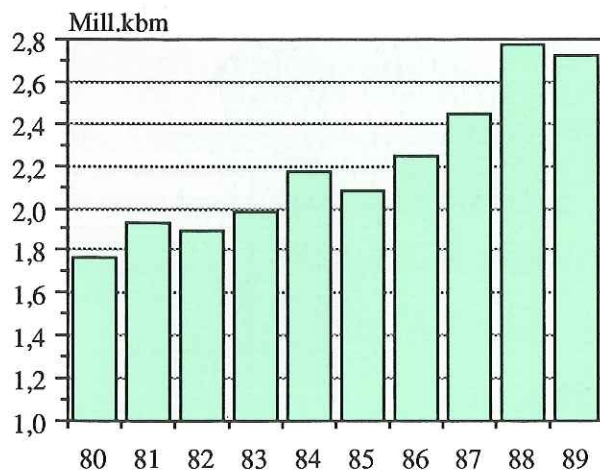
Fylkeslandbrukskontoret i Hedmark -
Skogbruksetaten
Glommen Skogeierforening
Mjøsen Skogeierforening
Trysilvassdragenes Skogeierforening
Skogbruksforeningen av 1950
Hedmark Skogselskap

Avvirkingen fordelt på regioner

Toppavvirkning også i 1988/89

Avvirkingen de 10 siste årene

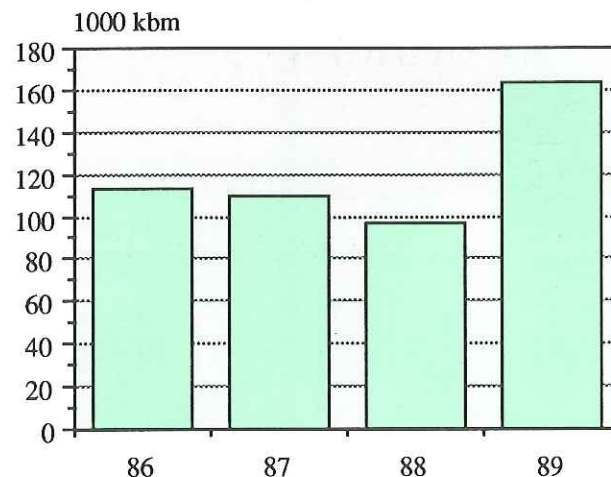
2,7 mill m³ tømmer avvirket i 88/89

	Kvantum m ³	Verdi mill kr	Gj sn verdi kr/m ³
88/89	2.726.764	916	336
87/88	2.783.094	970	347
Endring	- 2 %	- 5 %	- 3 %

Tallene omfatter ikke ved for salg og til eget bruk.

NB! Tallene gjelder driftssesongen 1988/89.

1. gangs tynning økte sterkt

- Avvirking i førstegangstynning utgjorde ca 164.000 m³.
- I 1989 ble det utbetalt ca 5,1 millioner kroner i tilskudd til førstegangstynning i Hedmark.
- Økningen skyldes i første rekke at driftsapparatet var ferdig med opprydding etter vindfelling og snøskader

Drift i vanskelig terreng

- Det ble utbetalt 2,83 millioner kroner til drift i vanskelig terreng.
- Avvirkingen nådde 56.000 m³ og tilskuddet utgjorde 50 kroner pr. m³

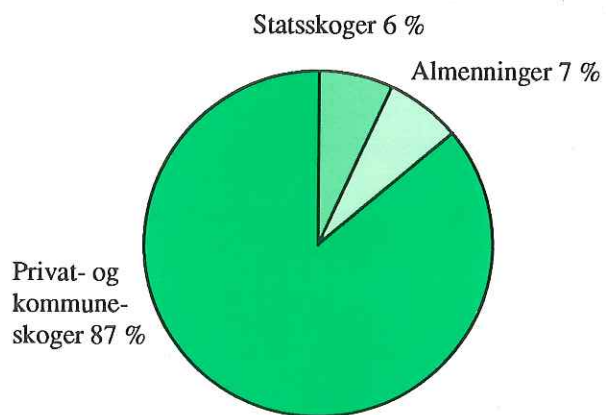

52 % av tømmeret ble avvirket med hogstmaskiner i 1989

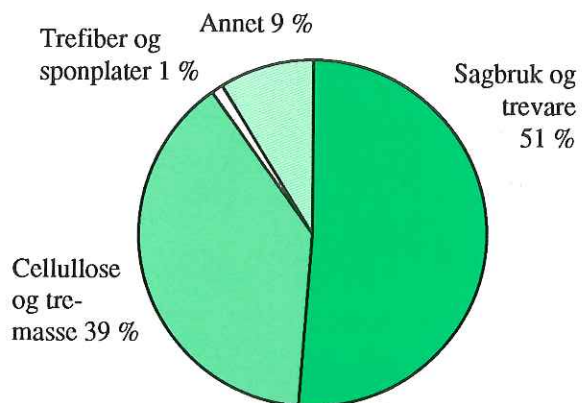
Foto: Jostein Skeidsvoll

Avvirkningen større enn virkestilgangen?

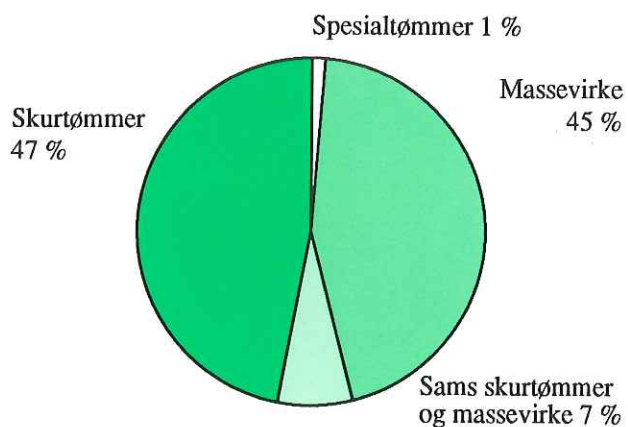
Tømmeret kommer fra

Tømmeret går til

Halvparten er skurtømmer

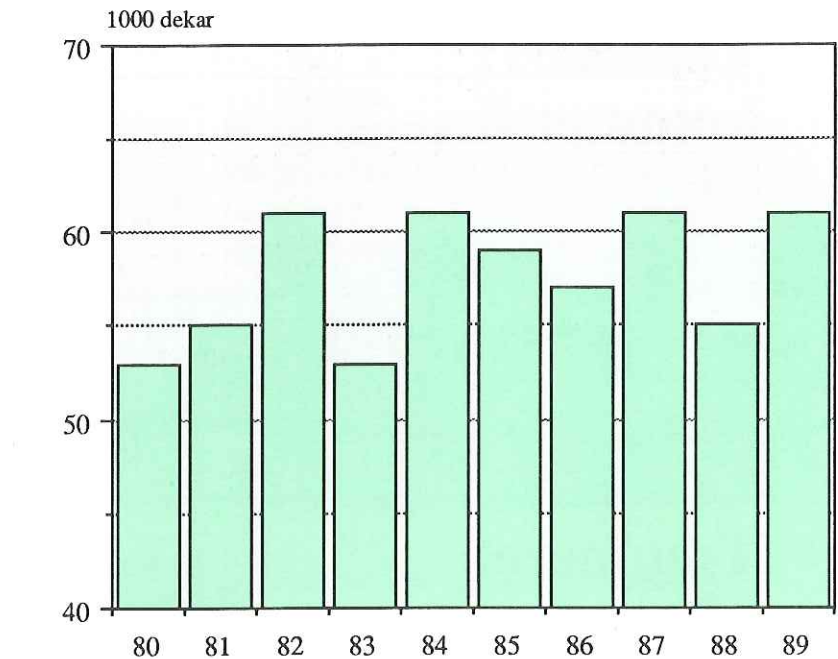

72 % av salgsavvirkningen er gran

27 % er furu

1 % er lauv

Plantearealet øker, men er lavere enn ønskelig

Plantearealet økte med 5.500 daa til 60.500 daa fra 1988 til 1989. Dette er ca 5.000 daa lavere enn målsettingen.

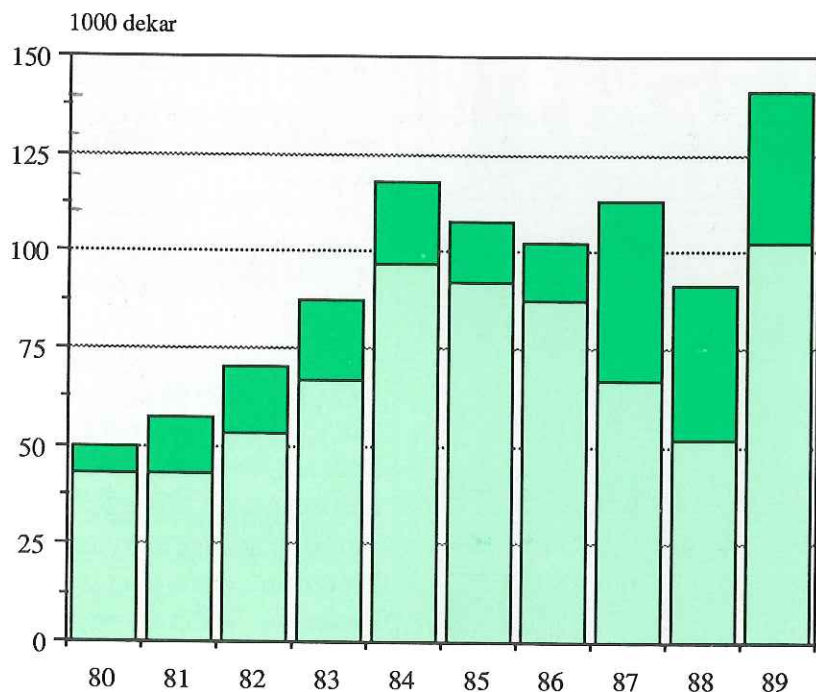
Foto: Inger Marie Bergene

Markberedningsarealet er stabilt høyt

Markberedningsarealet er fortsatt 36.000 dekar. Målsettingen er 40.000 daa.

Ungskogpleie

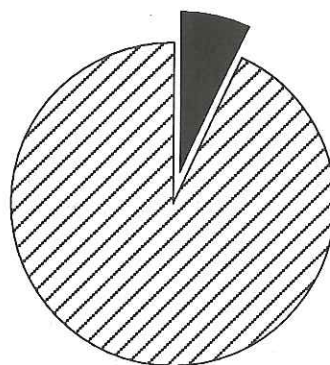
Ungskogpleiearealet økt med 54 % fra 1988 til 1989.

Hele søylen viser areal som det er utført ungsogpleie på.

- Areal som det er utført mekanisk og kjemisk etterarbeid på
- Areal som er avstandsregulert

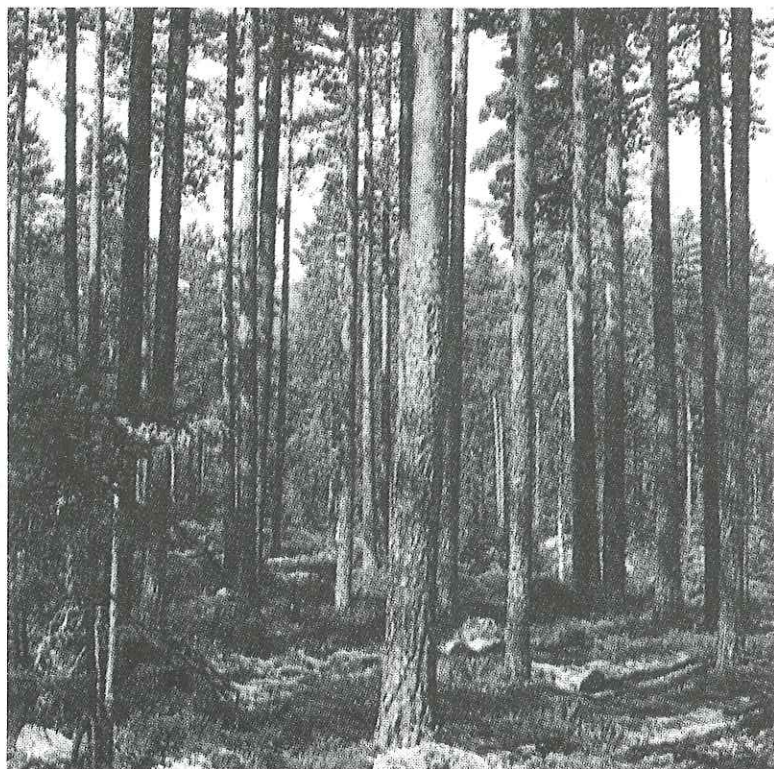
Beskjeden bruk av plantevernmidler

Plantevernmidler brukes lite i ungsogpleien. Bare snaut 4 % av arealet ble behandlet på denne måten i 1989. Dette utgjør mindre enn en halv promille av fylkets produktive skogareal.

Ungskogpleien er rimelig

Tiltakene innenfor ungsogpleien er rimelige investeringer. I gjennomsnitt for fylket kostet det 151 kroner å pleie ett dekar i 1989. Enhetskostnadene har økt mindre enn den generelle prisstigning i samfunnet fra 1988 til 1989.

Grøfting

Nygrøfting:

Tørrlagt areal 20.560 dekar.

Suppleringsgrøfting:

36 km.

Grøfterensk:

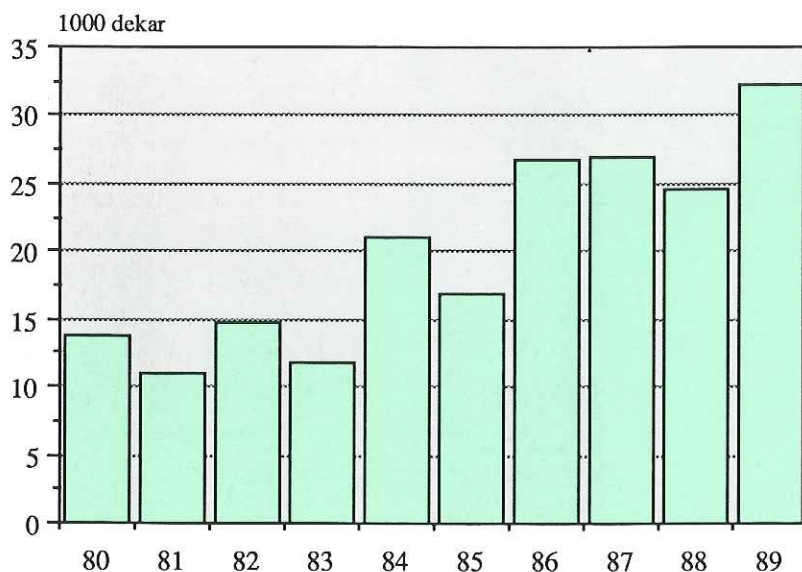
247 km.

Myrgjødsling:

Det gjødsles for lite myr, kun 265 daa ble gjødslet i 1989. Det er i første rekke tidligere tørrlagte arealer som har behov for oppfølging og gjødsling. Målet for myrgjødsling burde være minst 5.000 daa pr. år

Fastmarksgjødsling

Utført fastmarksgjødsling i 10-årsperioden 1980-1989

Fastmarksgjødsling:

Fasmargjødslingen nådde sitt høyeste nivå i 10-årsperioden. Ut fra bonitets- og hogstklassefordeling vil det sannsynligvis være riktig å gjødsle minst det dobbelte arealet i Hedmark.

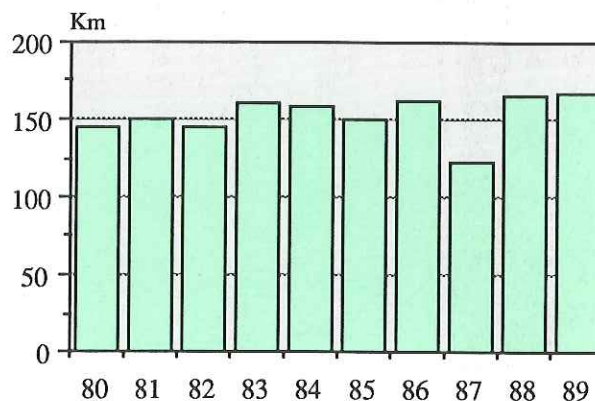

Veiene er skogbrukets pulsårer

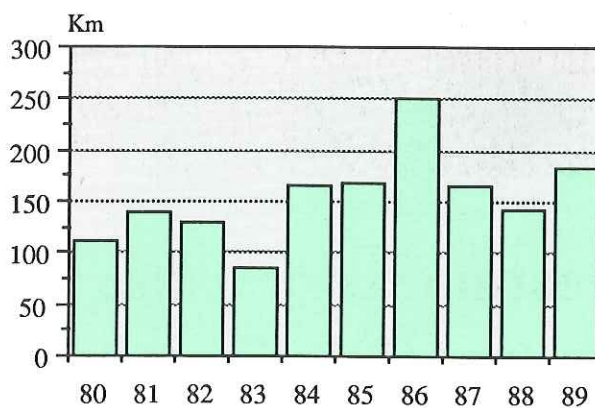
Skogsveiene

- Det ble bygd 167 km nye skogsbilveier i 1989, det samme som i 1988.
- Ombygging av gamle veier økte sterkt i 1989 - fra 143 km i 1988 til 184 km.
- Av traktorveier ble det bygd 255 km mot 194 km forrige år.
- Kostnadene for skogsvei-anlegg øker noe. Nybygging økte med 14 % fra 107 kr/m til 122 kr/m. Ombygging kostet 74 kr/m i 1989 mot 73 kr/m foregående år. Traktorveiene holder seg stabilt på 21 kr/m.
- Totalt beløper investeringene i veier seg til 38,6 millioner kroner, hvorav 5,3 millioner kroner til traktorveier.
- Aktivitetsnivået som svarer godt med målsettingen skyldes for en del gode byggeforhold i 1989.

167 km nye skogsbilveier i 1989

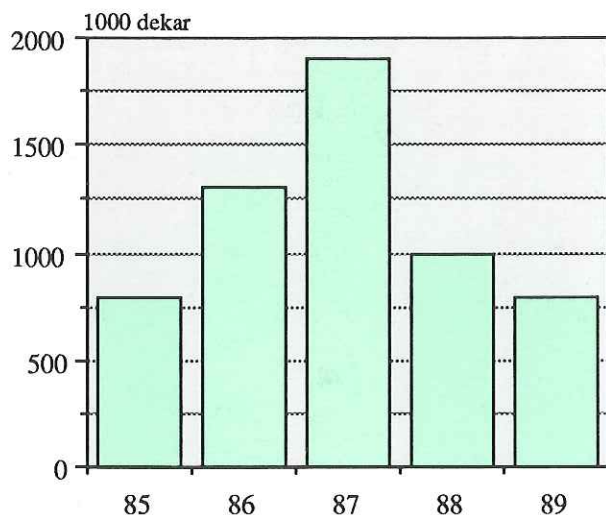

184 km eldre skogsbilveier ombygd i 1989

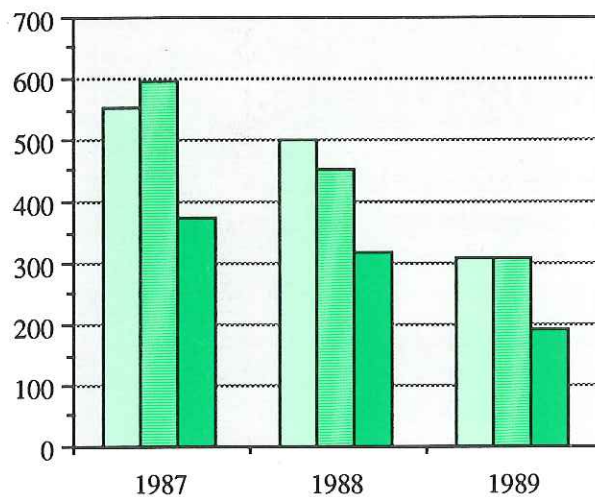
Skogbruksplanleggingen videreføres

0,8 mill. daa på 650 eie- dommer taksert i 1989

Det er taksert vel 0,8 million dekar skog i Hedmark i 1989. Dette er i tråd med den langsiktige planen for denne virksomheten.

26 skogbruksplankurs avholdt

- Mottatt driftsplaner
- Invitert på kurs
- Deltatt på kurs

Utført skogbruksplanlegging i 1989

Antall planer			Taksert areal 1000 daa			Sum kostnad 1000 kr	Sum stats- tilskudd 1000 kr	Gj.snitt stats- tilskudd %
Med bestilling	Uten bestilling	Sum planer	Med bestilling	Uten bestilling	Sum taksert			
307	341	648	716	106	822	5835	3024	52
47 %	53 %	100 %	87 %	13 %	100 %			

Skogbruksplanleggingen gjennomføres i hovedsak ved områdetakster, og i henhold til en hovedplan for fylket med omtrent 1 mill. dekar i årlig takstareal.

Skogavgift og statsbidrag

Bruk av skogavgift og statsbidrag

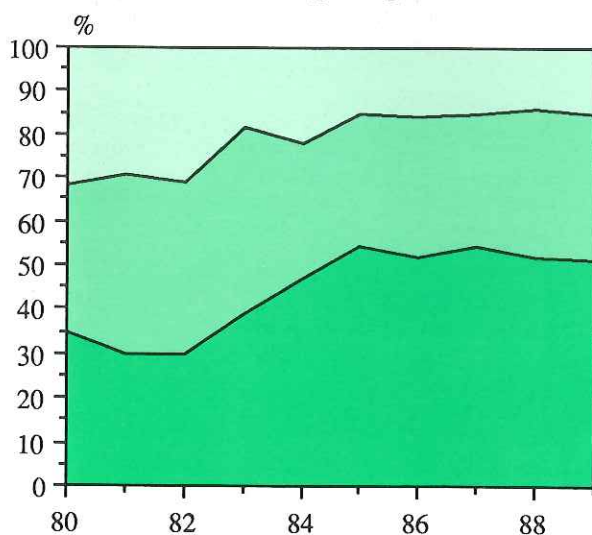
Formål	Kostnader Mill kr		Utbetalt skogavgift, statsbidrag mv Mill kr		Utbetalt statsbidrag Mill kr	
	1989	1988	1989	1988	1989	1988
Skogkultur og grøfting	73	56	58	51	9,2	7,1
Vegbygging og vegvedlikehold	44	39	38	34	11,3	8,8
Andre formål	21	15	18	18	2,2	2,3
Sum	138	110	114	103	22,7	18,2

Andre formål omfatter skogbruksplaner, merverdiavgift, skogforsikring mv

Omsetning i 1989

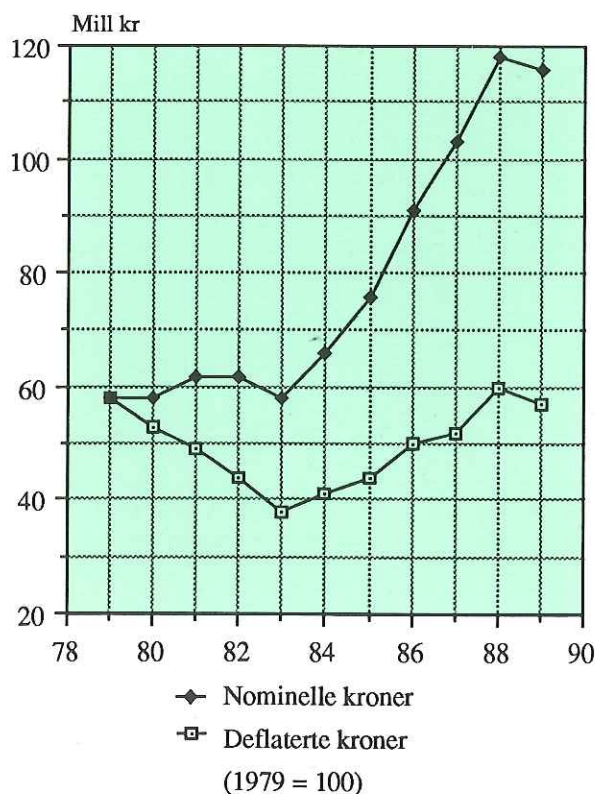
	1989	1988
Innbetalt skogavgift og statsbidrag	112	118
Utbetalt skogavgift og statsbidrag	114	103
Endring i beholdning	- 2	+ 15
Beholdning 31/12	116	118

Hva brukes skogavgiften til?

- Andre formål
- Skogsveger
- Skogkultur og grøfting

Beholdning av skogavgift 1979-1989

Dersom skogavgiftsbeholdningen regnes om til verdifaste kroner, er dagens beholdning lik beholdningen for 10 år siden.

Utmarksnæring

Utmarka er en lokal ressurs som bør vies større oppmerksomhet. Lokal utvikling basert på lokale ressurser og egne krefter er et sentralt element i dagens måte å drive tiltaksarbeid på.

Det ligger betydelige inntektsmuligheter i utmarksressursene, men alternativ utmarksutnyttning må kombineres med en forsvarlig forvaltning av ressursene. Det må tas hensyn til ulike brukergrupper og næringsinteresser for å unngå konflikter. En mer bevisst satsing på utmark som næring kan gi positive ringvirkninger i mange lokalsamfunn.

Et levedyktig og lønnsomt landbruk vil i tiden fremover være avhengig av at gårdens totale ressursgrunnlag blir utnyttet. Fra mange hold er det derfor de siste årene gitt signaler om at utmarksnæringen skal gis økt prioritet. Virkemidler stilles til disposisjon. Næringen må derfor akseptere at det fra en rekke hold nå stilles krav til konkrete resultater. Vi må over fra politiske målsettinger, datainnsamling og analyser, til tiltaksrettede handlings- og tempoplaner med større innsats på gjennomførbare løsninger.

Mulighetene for å nå de målsettinger som er satt, er i stor grad også avhengig av at offentlige instanser, kommuner, organisasjoner og grunneiere klarer å samarbeide om felles mål.

Skogeierforeningene i fylket har i mange år engasjert seg sterkt i utnyttelsen av utmarka.

Som en del av dette arbeidet startet **Glommen Skogeierforening** i 1986 med markedsføring og salg av utmarksprodukter gjennom en egen "jaktkatalog".

I 1989 ble det inngått et samarbeid med **Mjøsen Skogeierforening**.

Katalogen som nå heter **NATUR OG FRITID**, trykkes i 3.000 eksemplarer. I 1989 omfattet katalogen 80 produkter. Dette er en økning på 30 fra året før. Bruttoomsetningen var ca. kr. 400.000,-.

I **NATUR OG FRITID** finnes det tilbud om elgjakt, reinsjakt, rådyrjakt, småviltjakt, fiske og hytteutleie. Nye produktpakker i fjor var bl.a.; aktiv ferie, soppsafari, beverjakt og isfiske med Grindalsfluetaking. Mest etterspurt er; elgjakt, reinsjakt, rypejakt og harejakt med hund før elgjaktstart. Gjestejegere på eksisterende elgjaktlag er populært. En gjestejeger betaler kr. 1.500,- i grunnpris og kr. 300,- pr. jakttag. Gjestejegeren deltar i jakten på lik linje med de øvrige jaktlagsmedlemmene.

ARTEMIS i Sør-Odal er en sammenslutning av grunneiere som har valgt å satse på utmark som en del av næringsgrunnlaget. **ARTEMIS** tilbyr alle former for jakt, fiske og friluftsopplevelser. De tilbyr også kost og losji, samt guiding. **ARTEMIS** har valgt å profilere seg mot den mer eksklusive delen av markedet.

Stor-Elvdal Grunneierforening er en sammenslutning av ca. 200 grunneiere, og omfatter 1,5 mill. daa. Foreningen ble startet i 1952. Organiseringen er en av de mest vellykkede i landet, hvor allmennhetens adgang til jakt og fiske er meget god.

Grunneierforeningen er delt inn i 15 viltstellområder med eget styre og egen økonomi. Grunneierforeningen har egen viltkonsulent. Gjennom grunneierforeningen og viltstellområdene selges det fiskekort, småviltjakt og storviltjakt. Omsetningen i fjor var i overkant av 4 mill. kroner.

Trysilfjell Utmarkslag ble stiftet i 1971, og består av 23 grunneiere. Utmarkslaget disponerer 120.000 daa. Laget har som formål å utnytte utmarksressursene som næring. Utmarkslaget har bygget ca. 370 hytter på egen grunn. Ytterligere 330 er planlagt. Driftsselskapet **Trysilfjellet A/S** ble stiftet i 1988. Selskapet har som ansvarsområde den daglige drift og utbygging av alpinanleggene i **Trysilfjellet**.

Hovedaksjonærer er **Trysilfjell utmarkslag** og **Fageråsen Fritid A/S**. **Trysilfjellet** har nå tilsammen 19 skiheiser med en kapasitet på 20.000 personer i timen. Det er investert mer enn 100 mill. kroner i alpinanleggene til nå. Omsetningen øker stadig. Vinteren 1989/90 ser ut til å bli en ny stor sesong med en omsetningsøkning i alpinanleggene på 65 %. Besøkstallet ventes å bli rundt 330.000 personer.